

taler derfor, således f. eks., hvor arronderingsmæssige eller jordfordelingsmæssige hensyn måtte gøre sig gældende.

En ordning, hvorefter enhver person uden nogen begrænsning kan erhverve 2 landbrugsejendomme vil imidlertid ikke kunne hindre, at der eventuelt i ret betydelig udstrækning finder erhvervelser sted, der overvejende sker med henblik på jordspækulation eller værdifast kapitalanbringelse.

På denne baggrund har regeringen anset det for påkrævet, at det pålægges personer, der fremtidig erhverver adkomst på landbrugsejendomme, at tage bopæl på ejendommen, medmindre landbrugsministeren meddeler fritagelse herfor eller de pågældende i forvejen har bopæl på en erhververen og hans nærmeste familie tilhørende landbrugsejendom.

Der kan herved henvises til, at de væsentligste af de krav, der indeholdes i landbrugspligten, går ud på, at landbrugsejendommen skal være forsynet med beboelses- og avlsbygninger, hvorfra jordtilliggendet skal drives af ejendommens beboere. De krav, der herved stilles om sammenhæng mellem beboelses- og driftsudøvelsen, udgør under nutidens driftsforhold stort set det eneste holdepunkt for landbrugspligten. Et krav om, at ejeren normalt skal have bopæl på ejendommen, må på baggrund heraf anses som en materielt saglig erhvervelsesbetingelse, og må ikke blot anses at ville yde en rimelig, ikke-diskriminatorisk beskyttelse over for udlændinge, men må også anses for at være det mest effektive værn for opretholdelsen af selvstændige landbrugsbedrifter, hvor ejer og bruger er samme person. Hvis man derimod slækker på bopælskravet, kan det af hensyn til det personlige selveje blive påkrævet, at der fastsættes bestemmelser, der ret snævert begrænser adgangen til fri samdrift af flere ejendomme.

En af det statistiske departement i 1960 foretaget undersøgelse viser i øvrigt, at på kun knap 8.000 landbrugsejendomme eller ca. 4 pct. af samtlige landbrugsejendomme her i landet havde ejeren ikke bopæl på ejendommen. Der foreligger ikke statistisk materiale til belysning af, hvor hyppigt ejere, der ikke havde bopæl på landbrugsejendommen, havde bopæl på en anden ham tilhørende landbrugsejendom. I ca. 20 pct. af de tilfælde, hvor ejeren ikke havde bopæl på ejendommen, var ejeren staten, en kommune eller et selskab m. v.

Med hensyn til selskabers og sammenslutningers erhvervelse af landbrugsjord opretholdes den ved loven om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord gennemførte ordning, hvorved det søges tilgodeset, at landbrugsejendomme så vidt

muligt tilhører selvstændige landbrugere, idet der dog ligesom hidtil kan meddeles tilladelse til, at selskaber og sammenslutninger under særlige omstændigheder i et efter landbrugsministerens skøn rimeligt omfang erhverver landbrugsejendomme til landbrugsmæssig anvendelse.

Ifølge de nuværende bestemmelser i landbrugsloven og loven om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord har selskaber m. v. principielt fri adgang til at erhverve landbrugsjord, såfremt erhvervelsen sker til særlige i loven nærmere angivne formål. Bestemmelserne i landbrugslovens kap. II foreskriver dog, at der skal afgives vederlagsjord til staten til udstykningsformål i forbindelse med erhvervelse af adkomst på mere end 2 landbrugsejendomme uanset størrelsen af selskabets samlede jordbesiddelser. Dette ret stive og tildels u hensigtsmæssige system foreslås afløst af en bestemmelse, hvorefter kriteriet for, hvor megen jord der kan erhverves af selskaber m. v. og personer, der ønsker at erhverve jord til anden end landbrugsmæssig anvendelse, sættes i forhold til behovet. Bestemmelserne i landbrugslovens § 9, stk. 4, hvorefter erhververen af en landbrugsejendom kan frigøre sig for lovens hovedregel, såfremt han kan enes med statens jordlovsudvalg om at overlade staten et udstykningsareal, som svarer til mindst $\frac{1}{5}$ af den erhvervede ejendoms areal og grundbeløb, foreslås ophævet.

De principielle forbudsbestemmelser, som forslaget indeholder med hensyn til selskabers og sammenslutningers erhvervelse af landbrugsejendomme, og som er anset nødvendige med henblik på at sikre en hensigtsmæssig og med danske interesser stemmende anvendelse af dansk landbrugsjord, forudsættes gennembrudt af en smidig dispensationspraksis, hvorved det må tilgodeses, at der ikke lægges hindringer i vejen for overgangen af landbrugsjord til andre samfundsmæssigt nødvendige formål, såsom til industriel anvendelse, boligbyggeri eller rekreative formål, hvor den tilsigtede anvendelse ikke går ud over, hvad der ud fra en samfundsmæssig bedømmelse må anses for at være en forsvarlig og hensigtsmæssig anvendelse af landbrugsjorden på det pågældende sted, og den pågældende erhverver ikke skønnes i forvejen at råde over tilstrækkelige jordarealer til formålet.

Forslaget påregnes navnlig at kunne få betydning ved den mulighed, der herved åbnes for at forhindre, at opkøb af landbrugsejendomme af selskaber eller personer til anden end landbrugsmæssig anvendelse tager for stort et omfang i almindelighed eller inden for områder, der på længere sigt reserveres landbrugerhvervet, eller finder sted